

שם פרטי:

שם משפחה:

כיתה:

הבניינים של הפועל

דף עבודה

1 כתבו את הפועל בעבר, גוף «הוא», ואת שם הבניין.

פועל	עבר, «הוא»	בניין
מספרת		
נפגשנו		
תדליק		
מתלבשים		
שומר		

2 השלימו פועל מאותו שורש בבניין המתאים.

- א. דני סגר את החלון. החלון _____ .
- ב. המורה _____ (ל־מִד, פיעל) אותנו שיר חדש.
- ג. יעל _____ (ל־בֹש, התפעל) מהר ויצאה.
- ד. העננים _____ (ח־שֹך, הפעיל) את השמיים.

3 באיזה בניין הפועל?

- א. נשבר
- פעל ○ נפעל ○ פיעל
- ב. דיבר
- פעל ○ הפעיל ○ התפעל
- ג. הרגיש
- פעל ○ הפעיל ○ התפעל

4 כתבו שני משפטים עם השורש כ־ת־ב בשני בניינים שונים.

5 מיינו את הפעלים לפי הבניין (העבירו קודם כל פועל לעבר, גוף «הוא»).

נפתחה | מבשלים | הרגשתי | מתרגלת | ישבנו | הסבירו | נזהרים | טיפסנו

פעל (קל)	נפעל	פיעל	הפעיל	התפעל

6 קראו את הקטע «בוקר של הפתעות». ליד כל משפט כתבו את הפועל, את צורת העבר בגוף «הוא» ואת הבניין.

א. בבוקר התעוררה נועה מוקדם מהרגיל.

ב. היא הכינה ארוחת בוקר לכל המשפחה.

ג. אחיה הקטן נבהל מריח העשן שעלה מהמחבת.

ד. אבא צחק ופתח את החלון.

ה. בסוף כולם התיישבו ליד השולחן ואכלו.

7 נכון או לא נכון? תקנו את המשפטים הלא נכונים.

נכון / לא נכון

א. «נשאר» ו«השאיר» הם פעלים מאותו שורש ומאותו בניין.

ב. בבניין הפעיל הפועל מציין לרוב גרימה: «הרקיד» פירושו גרם למישהו לרקוד.

נכון / לא נכון

נכון / לא נכון

ג. «התכתבו» מציין פעולה הדדית: כל אחד כתב לחברו.

נכון / לא נכון

ד. «דיבר» הוא פועל בבניין פעל (קל).

8 כתבו קטע קצר (3-4 משפטים) על הכנת תערוכה בכיתה. השתמשו בפעלים מהשורש פ־ת־ח בארבעה בניינים שונים, וכתבו בסוגריים את שם הבניין.

9 התאימו כל פועל (עבר, «הוא») לבניין שלו.

טור א

טור ב

1. רקד

נפעל ☐

2. נשבר

הפעיל ☐

3. ביקר

פעל (קל) ☐

4. הקשיב

התפעל ☐

5. הצטלם

פיעל ☐

10 השלימו פועל מן השורש ובבניין שבסוגריים (עבר, אלא אם כתוב אחרת).

א. הכוס _____ לרסיסים. (שִׁבַּר, נפעל)

ב. הילדים _____ את הכיתה לקראת המסיבה. (קִשֵּׁט, פיעל)

ג. המדריך _____ לנו את חוקי המשחק. (סִבַּר, הפעיל)

ד. דנה _____ במראה לפני היציאה. (סִבֵּל, התפעל)

ה. החנות _____ בכל בוקר בשעה תשע. (פִּתַּח, נפעל, הווה)

11 נכון או לא נכון? תקנו את המשפטים הלא נכונים.

א. «הצטלם» הוא פועל בבניין התפעל.

ב. «נכנס» ו«הכניס» הם פעלים מאותו בניין.

ג. כל פועל שמתחיל באות נ' הוא בבניין נפעל.

ד. בפועל «הסתדר» האותיות ס ו־ת החליפו מקום.

נכון / לא נכון

נכון / לא נכון

נכון / לא נכון

נכון / לא נכון

12 כתבו משפט עם הפועל «צחק» ומשפט עם הפועל «צחקק». הסבירו מה ההבדל

במשמעות.

תשובות – הבניינים של הפועל

1 כתבו את הפועל בעבר, גוף «הוא», ואת שם הבניין.

פועל	עבר, «הוא»	בניין
מספרת	סיפר	פיעל
נפגשנו	נפגש	נפעל
תדליק	הדליק	הפעיל
מתלבשים	התלבש	התפעל
שומר	שמר	פעל (קל)

2 השלימו פועל מאותו שורש בבניין המתאים.

- א. דני סגר את החלון. החלון **נסגר**.
 ב. המורה **לימדה** (לִמְדָה, פיעל) אותנו שיר חדש.
 ג. יעל **התלבשה** (לִבְשָה, התפעל) מהר ויצאה.
 ד. העננים **החשיכו** (חִשְׁךָ, הפעיל) את השמיים.

3 באיזה בניין הפועל?

- א. נשבר
 ○ פעל ● **נפעל** ○ פיעל
 ב. דיבר
 ● **פיעל** ○ הפעיל ○ התפעל
 ג. הרגיש
 ○ פעל ● **הפעיל** ○ התפעל

4 כתבו שני משפטים עם השורש כ־ת־ב בשני בניינים שונים.

תשובה אפשרית: נועה כתבה מכתב. המכתב נכתב בעט כחול.

5 מיינו את הפעלים לפי הבניין (העבירו קודם כל פועל לעבר, גוף «הוא»).

פעל (קל)	נפעל	פיעל	הפעיל	התפעל
ישבנו	נפתחה, נזהרים	מבשלים, טיפסנו	הרגשתי, הסבירו	מתרגלת

6 קראו את הקטע «בוקר של הפתעות». ליד כל משפט כתבו את הפועל, את צורת העבר בגוף «הוא» ואת הבניין.

א. בבוקר התעוררה נועה מוקדם מהרגיל. ← **התעוררה – התעורר – התפעל**

ב. היא הכינה ארוחת בוקר לכל המשפחה. ← **הכינה – הכין – הפעיל**

ג. אחיה הקטן נבהל מריח העשן שעלה מהמחבת. ← **נבהל – נבהל – נפעל**

ד. אבא צחק ופתח את החלון. ← **צחק, פתח – שניהם בבניין פעל (קל)**

ה. בסוף כולם התיישבו ליד השולחן ואכלו. ← **התיישבו – התיישב – התפעל; אכלו – אכל – פעל (קל)**

7 נכון או לא נכון? תקנו את המשפטים הלא נכונים.

א. «נשאר» ו«השאיר» הם פעלים מאותו שורש ומאותו בניין. **לא נכון** – השורש זהה (ש־א־ר), אבל «נשאר» בבניין נפעל ו«השאיר» בבניין הפעיל

ב. בבניין הפעיל הפועל מציין לרוב גרימה: «הרקיד» פירושו גרם למישהו לרקוד. **נכון**

ג. «התכתבו» מציין פעולה הדדית: כל אחד כתב לחברו. **נכון**

ד. «דיבר» הוא פועל בבניין פעל (קל). **לא נכון** – «דיבר» בבניין פיעל

8 כתבו קטע קצר (3-4 משפטים) על הכנת תערוכה בכיתה. השתמשו בפעלים מהשורש פ־ת־ח בארבעה בניינים שונים, וכתבו בסוגריים את שם הבניין.

תשובה אפשרית: המורה פתח (פעל) את הכיתה מוקדם. יחד פיתחנו (פיעל) רעיון לתערוכה על המים. הרעיון התפתח (התפעל) לפרויקט גדול, ובסוף השבוע התערוכה נפתחה (נפעל) לכל ההורים.

9 התאימו כל פועל (עבר, «הוא») לבניין שלו.

טור א	טור ב
1. רקד	2 נפעל
2. נשבר	4 הפעיל
3. ביקר	1 פעל (קל)
4. הקשיב	5 התפעל
5. הצטלם	3 פיעל

10 השלימו פועל מן השורש ובבניין שבסוגריים (עבר, אלא אם כתוב אחרת).

- א. הכוס **נשברה** לרסיסים. (שִׁבַּר, נפעל)
- ב. הילדים **קישטו** את הכיתה לקראת המסיבה. (קִשַּׁט, פיעל)
- ג. המדריך **הסביר** לנו את חוקי המשחק. (סִבֵּר, הפעיל)
- ד. דנה **הסתכלה** במראה לפני היציאה. (סִכִּיל, התפעל)
- ה. החנות **נפתחת** בכל בוקר בשעה תשע. (פָּתַח, נפעל, הווה)

11 נכון או לא נכון? תקנו את המשפטים הלא נכונים.

- א. «הצטלם» הוא פועל בבניין התפעל. **נכון**
- ב. «נכנס» ו«הכניס» הם פעלים מאותו בניין. **לא נכון** – השורש זהה (כִּנִּס), אבל «נכנס» בבניין נפעל ו«הכניס» בבניין הפעיל
- ג. כל פועל שמתחיל באות נ' הוא בבניין נפעל. **לא נכון** – לא תמיד: «ניגן» בבניין פיעל, ו«נסע» בבניין פעל (קל)
- ד. בפועל «הסתדר» האותיות ס ו־ת החליפו מקום. **נכון**

12 כתבו משפט עם הפועל «צחק» ומשפט עם הפועל «הצחיק». הסבירו מה ההבדל במשמעות.

תשובה אפשרית: הילדים צחקו בקול (הם עצמם צחקו – פעל). הליצן הצחיק את הילדים (גרם להם לצחוק – הפעיל).